

Miljø i byggeri og anlæg, Københavns Kommunes retningslinjer for miljørigtigt byggeri skal ajourføres hvert 4. år.

INDSTILLING OG Beslutning

Teknik- og Miljøudvalget anbefaler over for Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen,

1. at den i 2009 reviderede udgave af Miljø i byggeri og anlæg, der indeholder miljøorienterede minimumskrav inden for 9 temaer vedtages, samt
2. at eventuelle merudgifter som følge af kravene i Miljø i byggeri og anlæg afholdes indenfor de enkelte projekter.

Økonomiforvaltningen indstiller over for Økonomiudvalget,

at Økonomiudvalget oversender sagen til Borgerrepræsentationen med følgende erklæring:

Det fremgår af indstillingen, at vedtagelsen af sagen vil medføre merudgifter for kommunens anlægsprojekter på ca. 10 pct. Det indgår samtidig i sagen, at disse meromkostninger skal afholdes indenfor de nuværende budgetrammer. Økonomiudvalget bemærker, at der herved opstår en betydelig risiko for merforbrug i udvalgene, der bl.a. kan medføre, at de forudsatte aktiviteter i budget 2010 ikke kan gennemføres.

Økonomiudvalget indstiller derfor, at der inden sagens endelige vedtagelse gennemføres en høring af fagudvalgene med henblik på at klarlægge de budgetmæssige konsekvenser for budget 2010, herunder mulighederne for at anvise finansiering for merudgifterne.

På den baggrund erstattes sagens nuværende 1. og 2. at-punkter med følgende nye at-punkt:

”at Teknik- og Miljøforvaltningen gennemfører en høring af fagudvalgene for så vidt angår de afledte økonomiske konsekvenser af den i 2009 reviderede udgave af Miljø i byggeri og anlæg, herunder om de i budget 2010 forudsatte kapacitetsudvidelser på bl.a. børne-, social- og sundhedsområdet kan gennemføres. På den baggrund fremsætter Teknik- og Miljøudvalget en ny sag med henblik på vedtagelse af opdaterede krav.”

Problemstilling

Borgerrepræsentationen vedtog første gang den 3. december 1998 (BR 598/98) et sæt miljøorienterede krav for byggeri og anlæg, der hed Miljøorienteret byfornyelse og nybyggeri. Disse krav kan ajourføres løbende og skal ajourføres mindst hvert 4. år i pjecen Miljø i byggeri og anlæg. Udgangspunktet er, at Københavns Kommune skal gå forrest, når det gælder miljørigtigt byggeri og anlæg. Kravene skal derfor bidrage til at reducere miljøbelastningen i kommunens byggeri. Derudover skal kravene fungere som

---

Indstillingen til TMU - Miljø i byggeri og anlæg 2009, reviderede retningslinjer

inspiration og demonstration for private bygherrer - nationalt og internationalt.

Kravene skal blandt andet medvirke til en konkretisering af de ambitiøse visioner og målsætninger i Københavns klimaplan og understøtter strategien i Miljømetropolen. Kravene i den nye udgave af Miljø i byggeri og anlæg har inddraget et klimafokus, når det gælder såvel renovering af kommunes egne bygninger som nyt byggeri og anlæg.

Efter TMUs behandling af sagen den 16. september 2009 er der på udvalgets foranledning blevet udarbejdet et notat om de økonomiske konsekvenser af retningslinjerne i MBA, vedlagt som bilag 4.

Løsning

Københavns Kommunes retningslinjer for miljørigtigt byggeri (gældende for nybyggeri, større ombygningsarbejder og anlægsarbejder, hvor Københavns Kommune står som bygherre eller kontraktmæssig bruger, samt for byggeri, ombygninger og renoveringer, der støttes af kommunen via reglerne om byfornyelse og støttet byggeri eller via kommunale pulje) foreslås med denne indstilling justeret, som beskrevet i pjecen Miljø i byggeri og anlæg. Pjecen er inddelt i 9 kapitler, og handler om:

1. Miljørigtig projektering
2. Energi
3. Materialer og kemikalier
4. Vand
5. Byens rum, liv og natur
6. Affald
7. Støj og vibration
8. Indeklima
9. Byggepladsen

Den nye struktur tager afsæt i Københavns Kommunes digitale værktøj for miljørigtig projektering KK-planner. Kravene i pjecen skal ledsages af en eksempelsamling på, hvordan miljøtiltag kan anvendes som en integreret del af arkitektoniske løsninger. eksempelsamlingen er ved at blive udarbejdet og skal illustrere specifikke miljørigtige tiltag og virkemidler.

Kravene i Miljø i byggeri og anlæg 2009 er blevet skærpet i forhold til den tidligere udgave. Det sket på baggrund af en evalueringsrapport, den udvikling der er sket inden for miljørigtigt byggeri samt det fokus, der er kommet på bæredygtighed igennem de seneste år.

Skærpelsen er tydelig i forbindelse med krav om energi, som fastlægger blandt andet, at nybyggeri og tilbygninger skal udføres i lavenergiklasse 1 (kravet i den 2005 udgave af Miljø i byggeri og anlæg svarede til lavenergiklasse 2 - lavenergiklasse 2 erstatter i 2010 Bygningsreglementets nuværende gældende energiramme).

Et andet tema som indeholder skærpede krav vedrører lokal afledning af regnvand (LAR). Her er der tilføjet et antal krav som blandt andet fastlægger, at tagvand skal genanvendes i bygninger eller afledes til et vandområde, et kunstigt etableret vandelement eller nedsives lokalt.

Intentionen med denne nye udgave af Miljø i byggeri og anlæg er at formulere retningslinjer, som ikke kun vedrører anlægsfasen, men også driftsfasen. På den måde kan projektets miljøintentioner videreføres i driftsfasen. Nogle af temaerne indeholder derfor retningslinjer for drift.

I forhold til den tidligere udgave indeholder den nye Miljø i byggeri og anlæg specifikke krav til dokumentation i forbindelse med hvert tema.

Et udkast til Miljø i byggeri og anlæg, der skal være gældende fra starten af 2010, blev i april-juni 2009 sendt i høring i forvaltningerne, lokaludvalgene og eksterne høringsparter, se bilag 3. Der kom en del konkrete forslag til ændringer i pjecens indhold. Nogle aktører er positive over for, at kravene er blevet skærpet. Andre kritiserer retningslinjerne for at være for stramme. De fleste eksterne høringsparter er positive over for, at Københavns Kommune tager initiativ til at gå forrest og stille ambitiøse krav til miljørigtigt byggeri. En række af forslagene er indarbejdet i det nu foreliggende forslag til Miljø i byggeri og anlæg.

Økonomi

Det rådgivende konsulentfirma NIRAS har for hvert enkelt krav der stilles i Miljø i byggeri og anlæg udarbejdet en vurdering af de økonomiske konsekvenser. Vurderingen omfatter en anslået gennemsnitlig merudgift i forhold til traditionel udførelse, og et anslået interval for gennemsnitlig tilbagebetalingstid. I forbindelse med kapitlet om energi og CO₂, indeholder vurderingen også en anslået energi- og CO₂ besparelse.

For en lang række af kravene i Miljø i byggeri og anlæg er der ingen direkte økonomiske konsekvenser forbundet med at stille dem.

For kommunale bygge- og anlægsprojekter vil kravenes opfyldelse skulle afholdes af projektets anlægsøkonomi. Miljø i byggeri og anlæg dækker over en bred vifte af bygnings- og anlægstyper og foreskriver ikke bestemte løsninger. Det er derfor ikke muligt at præsentere en gennemsnitlig vurdering af ekstraudgifter for et byggeri eller renoveringsprojekt, som lever op til kravene i den nye udgave af Miljø i byggeri og anlæg.

Krav om at nybyggeri og tilbygning skal udføres i lavenergiklasse 1 er vurderet til en meromkostning på ca. 10 pct.

Nogle krav vil medføre ekstraomkostninger for kommunen, men samtidig også medføre besparelser, som dog ikke kan måles direkte. Eksempelvis vil reduktion af støj på sigt give færre indlæggelser og dødsfald. Andre tiltag betyder, at København bliver grønnere, smukkere og renere. Det giver mere tilfredse brugere, beboere og bedre livskvalitet. Men

det er ikke muligt at beregne en besparelse og tilbagebetalingstid.

Den økonomiske vurdering er vedlagt indstillingen som bilag 2.

Videre proces

Det er intentionen, at pjecen skal lanceres i forbindelse med Klimatopmøde i København i december 2009, idet Miljø i byggeri og anlæg netop indeholder konkrete regningslinjer for implementeringen af nogle af visionerne og målsætningerne i klimaplanen samt for målene i Miljømetropolen.

Der vil endvidere i forbindelse med lanceringen af pjecen blive udarbejdet en kommunikationsstrategi, som skal omfatte både lanceringen af den danske udgave af pjecen, såvel som en engelsk udgave (på Københavns Kommunes hjemmeside) i forbindelse med klimatopmødet i december måned.

Retningslinjerne vil blive ajourført igen om fire år.

Hjalte Aaberg

/Ulrik Winge

Oversigt over politisk behandling

Miljø i byggeri og anlæg, Københavns Kommunes retningslinjer for miljørigtigt byggeri skal ajourføres hvert 4. år.

INDSTILLING OG Beslutning

Teknik- og Miljøforvaltningen indstiller, at Teknik- og Miljøudvalget over for Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen indstiller,

1. at den i 2009 reviderede udgave af Miljø i byggeri og anlæg, der indeholder miljøorienterede minimumskrav inden for 9 temaer vedtages, samt
2. at eventuelle merudgifter som følge af kravene i Miljø i byggeri og anlæg afholdes indenfor de enkelte projekter.

Teknik- og Miljøudvalgets beslutning i mødet den 16. september 2009

Indstillingen blev udsat.

Teknik- og Miljøudvalgets beslutning i mødet den 30. september 2009

Indstillingen blev anbefalet.

Anne Vang (A) afgav protokolbemærkning som Venstre tilsluttede sig:

"Socialdemokraterne og Venstre stemmer for højere ambitioner i byggeri og anlæg, men konstaterer samtidigt, at retningslinjerne ikke er finansierede i det budgetforlig, som alle partier på rådhuset netop har indgået. Socialdemokraterne og Venstre anbefaler derfor, at Økonomiudvalget tager stilling til forslaget om at finansiere højere miljøkrav".

Økonomiudvalgets beslutning i mødet den 27. oktober 2009:

Et enigt Økonomiudvalg ønskede sagen yderligere belyst. Udvalget besluttede derfor, at indstillingen skal sendes i høring med henvisning til den af Økonomiforvaltningen foreslåede erklæring, dog med den tilføjelse, at fagudvalgene endvidere skal forholde sig til hvordan de økonomiske konsekvenser indarbejdes i anlægsprojekterne.

Klaus Bondam (B) fremsatte et ændringsforslag med følgende ordlyd:

"Økonomiforvaltningens indstilling til Økonomiudvalget erstattes af:

Økonomiudvalget oversender sagen til Borgerrepræsentationen med opretholdelse af indstillingen fra Teknik- og Miljøudvalget og med tilføjelse af et nyt at med følgende ordlyd:

-at Borgerrepræsentationen i forbindelse med behandlingen af de konkrete indstillinger om byggeri kan træffe beslutning om at dispensere fra kravet om lavenergiklasse 1, hvis

det dokumenteres, at kravet vil indebære et merforbrug ift. den afsatte ramme og derved får betydning for de forudsatte kapacitetsudvidelser."

Et enigt Økonomiudvalg ønskede, at fagudvalgene i deres hørings svar skulle forholde sig til, om denne mulighed var attraktiv.

Økonomiudvalget ønskede at sagen skulle behandles i indeværende samling. Et enigt Økonomiudvalg ønsker derfor høringerne behandlet på fagudvalgenes møder i uge 47 og 48, på Økonomiudvalget den 8. december 2009 samt at sagen skal søges optaget på dagsordenen for Borgerrepræsentationens møde den 10. december 2009.

Høringsprocessen varetages i et samarbejde mellem Økonomiforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen.